HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והכא קרא לאחרינא אסמכא ודרוש. דלקדישה ואח"כ מת מציו תיסוי אחוזתו (ה) דאלו"כ דלא רבי לן קרא אלא מת מציו ואח"כ הקדישה ניכסוב קרא אסמכא לה (ו) אחוזתו ומתניתין הא דר' מאיר דדריש [כו:] יכתה זו שהיתה כבר אחוזה: **מגדה נמה לי.** ס"מ לכדאמרינן [שם] למדרש הקדישה ואח"כ מת מציו: **יפסד זו.** שנשתעבד הקדש היתה רואוי להיות שדה אחוזתו: **אפי' ישראל נמי.** דהא מניא ברישא פירקין (דף כה.) מקדישין לגבוה וכו' [ז] לפני היובל וכו' [ח] (ואי משום דקתני מתני' אין מקדישין פחות משתי שנים לפני היובל הכא במאי עסקינן (שם) דעלה טובא קמ"ל): **הניחא לשמואל דאמר.** גבי ישראל לא קדשה אלא לגבוה לשמואל' דגבי כהנים [ט] קדשה: **אלא גבי.** ליכא למימר סבי דמסיקא מיהי לן [י] מקראי: **לוידי דאמרי ריש.** (ג) [יא] ישראל תנא סיפא גבי לוים:

הדרן עלך אין מקדישין

המקדיש שדהו בשעה שאין היובל יובל. בזמן שאין היובל נוהג: **פסח אסח ראשון.** בכמה אתה רואה לפדותה ומפני ריוח של הקדש שולטין בו אתה: **שבעלים נוטלין חומש.** ולכבי נקט בשעה שאין היובל נוהג דבזמן [כ] שנוהג אין לריך לשולטו בכמה תפדנה שהרי למיה קלובין בית כור בני קלע ובשדה אחוזה קל מיירי ובזמן שאין יובל נוהג נפדיה בשויה כלתניא בשילהי פירקין [כט.] אין שדה אחוזה נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג: **מפני רעפה.** שהיתה יכולה מרוהה על השמה: **לא אמר זה בלישר אלא.** הרי היא שלי בציבה כל [כא] שהקדש נפדה בכסף ובכסוה וכשוה כסף: **אמר לו.** הגזבר: **הגעמיך.** הרי היא שלך: **נמי' ופריק לופין.** את הבעלים לפתוח לשמון: **דמלוה גלוה בחזון.** בפ"ק דבכורות (דף יג.): **טפי ופריק לה.** מוסיף ופודה [כב] יותר משאר שדה: **מלוה גלוה בחזון.** דכתיב [ו] ואם לא יגאל ונמכר בערכך שלמה מלות גלוה קודמת למכירה: **ואם קי"ל שוה כסף ככסף.** דאמרי' בשבת קמא (ו.) יציב [ח] לרגלו שוה כסף אפי' בשבת קמ"ל: **הך שמעמ.** דקתני מפסיק ליקר ולא קתני שמעמ מפסיק בילה דבגן היא ולא רבי יוסי: **מתני' ממשכנין מנכסיו עשר סלעים.** שמעמ ביל גזבר עשרים וכן [כג] שלשים יתן שלשים הרי חמשים: **אמר אחד הרי היא שלי בל"ח.** לאחר שנמכרו בעלים בעשרים הבעלים

ואחד אומר בחמשים חזר בו של חמשים ממשכנין מנכסיו [יא] **עד עשר חזר בו של ארבעים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של שלשים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשרים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשר מוכרין** [יב] **אותו בשוויו ונפרעין משל עשר את המותר** [יג] **הבעלים אומרים בעשרים וכל אדם אומרים בעשרים** [יד] **הבעלים** [ו]**קודמין מפני שהם מוסיפין חומש אמר אחד הרי היא שלי בעשרים ואחת הבעלים**

והכא קרא אשכח [ב] **ודרשי לכתוב רחמנא אם משדה מקנתו אשר לא** [ג] **שדה אחוזתו אי נמי אשר לא שדה אחוזה מאי משדה** [ג] **אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה: הכהנים והלוים מקדישין לעולם וכו':** בשלמא גואלין אצטריך לאפוקי [ד] מדישראל דלא פרקי אלא עד יובל קא משמע לן דכהנים ולוים גואלין לעולם אלא מקדישין מאי איריא כהנים ולוים אפי' ישראל נמי תימא בשנת היובל עצמה הניחא [ה]לשמואל דאמר בשנת היובל עצמה לא קדשה קמ"ל דכהנים ולוים מקדישין לעולם אלא לרב מאי איריא כהנים ולוים אפי' ישראל נמי ולטעמיך בין לפני היובל בין לאחר היובל למה לי אלא איידי דתנא רישא [ו] סיפא נמי בין לאחר היובל בין לפני היובל ואיידי דתנא רישא אין מקדישין ולא גואלין תנא נמי סיפא מקדישין וגואלין:

הדרן עלך אין מקדישין

המקדיש [א]**את שדהו בשעה שאין היובל** [ו] **אומר לו פתח אתה ראשון שהבעלים נותנין חומש וכל אדם אין נותנין חומש: מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה אמרו לו פתח אתה ראשון אמר הרי היא שלי באיסר אמר רבי יוסי לא אמר זה באיסר אלא בביצה שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף** [ז] **אמר לו הגעתיך נמצא מפסיד איסר ושדהו לפניו: גמ' המקדיש שדהו בשעה כו':** אומרין והתניא [ג]**כופין מאי** [ב]**אומרין נמי כופין ואיבעית אימא מעיקרא אומרין אי צאית צאית ואי לא כופין: שהבעלים נותנין חומש וכו':** מאי איריא שהבעלים נותנין חומש תיפוק ליה דאיידי דחביבה עליה טפי ופריק לה ועוד מצות גאולה באדון חדא ועוד קאמר חדא דאיידי דחביבה [ח] עליה טפי ופריק לה ועוד [ג]**מצות גאולה באדון היא ועוד שהבעלים נותנין חומש כו':** מעשה באחד שהקדיש שדהו וכו': לימא בהא קמיפלגי דר"י [ד]**סבר שוה כסף ככסף ורבנן סברי שוה כסף אינו ככסף והא קי"ל** [ד]**דשוה כסף ככסף** [ה]**דכולי עלמא שוה כסף ככסף והכא בפודין** [ה]**בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה קמיפלגי ת"ק סבר איסר דאיכא בחומשו שוה פרוטה פרקינן ורבי יוסי** [ט] **כבציה נמי פרקינן:** [י] **אמר לו הגעתיך נמצא מפסיד איסר ושדהו לפניו: סתמא כרבנן: מתני'** [ה]**אמר אחד הרי היא שלי בעשר סלעים ואחד אומר בעשרים ואחד אומר בשלשים ואחד אומר בארבעים**

המקדיש שדהו בשעה שאין היובל נוהג. פירוש בזמן שאין היובל נוהג שדהו ברשותו ויש בו ריוח להקדש ללמיכוד מזיל כלמיתא לקמן בסוף פירקין (דף כט.) הכוח לתמריס לנכסיה אתא לקמיה דרב יהודה מ"ל שקול ד' זוזי אמיל עלייהו ושדייהו בנהרא ואיכתרי לך ות"ח לימך נמצא בזמן שאין היובל בזמן הבית ס"ל בזמן שאין היובל אגלו ישראל לבעינן כל יובליה אלא **אמר** ר' יוסי בו'. תימה לוך היה זה המעשה בימי ר' יוסי והלא ר' יוסי לא היה בזמן הבית ואם כן לא הולרך לפתוח בה תחילה בבעלים ו"ל דלגיג על פי הקבלה ע"פ שאילע בזמן הבית מ"מ אפי' שלא בזמן הבית גאולה בבעלים תחילה לכתניא (ויקרא כה) אם לא יגאל ובמכר: **מאי** אומרין בופין. ות"ת מ"ם לריך לפיה הכא טפי מכל שני דתנן בסוף פ"ק דבכורות (דף יג.) מלות פדייה קודמת למלות עריפה מלות יעידה קודמת למלות פדייה מלות ייבום קודמת למלות חליצה מלות גאולה בלתון [ד]קודמת (למלות) לכל אדם ומפיק כולהו מקראי אתם ולא אחכמן כפייה כי אם בזה ות"ל דאחני הכא לימול לבא לידי תקלה אם יהיו העולם ממנה:

רבי יוסי סבר בבציבה נמי פרקינן. וכפ' הזהב (ב"מ דף נג.) מיכא פלוגתא מיכא מ"ד בו ובמומנו ומיכא מלן לאמר בו בע"ג שאין בחומנו וגלאה לבניה היינו שוה פרוטה למימרא

המקדיש שדהו בשעה שאין היובל נוהג. פירוש בזמן שאין היובל נוהג ואין בו ריוח להקדש אבל אם הקדיש בזמן שהיובל נוהג ואין בו ריוח להקדש אפילו הכי אין יכול לגאלו עד היובל הבא דכתיב [ויקרא כה] ושב איש אל אחוזתו ואל משפחתו תשובו ולא אחר שהגיע היובל הבא:

ואחד אומר בחמשים חזר בו של חמשים ממשכנין מנכסיו [יא] **עד עשר חזר בו של ארבעים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של שלשים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשרים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשר מוכרין** [יב] **אותו בשוויו ונפרעין משל עשר את המותר** [יג] **הבעלים אומרים בעשרים וכל אדם אומרים בעשרים** [יד] **הבעלים** [ו]**קודמין מפני שהם מוסיפין חומש אמר אחד הרי היא שלי בעשרים ואחת הבעלים**

מוסף רש"י

קרא אשכח ודרשי. לרבויי מיכה לף הקדישה ואח"כ מת מציו, דא"כ דלא מרבי אלא מת מציו ואמת כך הקדישה, לכתוב קרא אחר לא אחוזתו, ולא לכתוב מצוה (גיטין מח:).

הדרן עלך אין מקדישין מצות גאולה באדון היא. המתפיס בהמה לנדר הכיח, מלות פדייתה בתדון קודם לכל אדם (בכורות יג.). **הבעלים אומרים בעשרים.** גבי מקדיש ופודה הקדשו תנן לה (ב"מ נג:). **שהם מוסיפין חומש.** ועבדים שלהן שוו כ"ה, דאילו אחר כל אדם לא יוסף תומש (שם).

רבינו גרשום

וחכא קרא. יתירא: **אשכח ודרוש.** דיצאת זו שהרואה להיות שדה אחוזה ולא משום טעמא דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי: **קמ"ל דכהנים ולוים גואלים לעולם.** אפי' בשנת היובל: אמר לך רב ולטעמיך כיון דבשנת יובל עצמה מקדיש ש"מ [כ"ש] בין **לפני** יובל ובין **לאחר** היובל ולמה לי למתניתיה **אלא איידי דתנא רישא.** דמתניתין אין מקדישין לפני היובל ולא גואלין אחר היובל פחות משנה **תנא נמי סיפא** בין **לפני** יובל וכו' **ואיידי דתנא אין מקדישין** [ולא גואלין] **תנא נמי סיפא** מקדישין] וגואלין, ולעולם מקדישין לא אצטריך למתני אלא גואלין איצטריך כדאמר ואיידי דתני גואלין לעולם תנא מקדישין לעולם:

הדרן עלך אין מקדישין:

אומרים לו. להמקדיש בשעה שמכרזיון אותה לפדותה [אומר לו לבעלים] **פתח אתה ראשון** בכמה אתה רוצה לפדותה לפי שאם לא ימצא מי שירצה לפדותה ביוקר מן הבעלים מוטב שיפדוה הבעלים משום ריוח הקדש **לפי שהבעלים מוסיפין חומש** על פדיונן: **מפני רעתה.** או מפני שהיה המס שלה מרובה או לפי שהיציאה היתה יתירה על השבח: **ואמרו לו פתח אתה ראשון ואמר הרי היא שלי באיסר.** שלא היה מחשבה ביותר מפני רעתה: **אמר רבי יוסי** לא כן היה המעשה. כלומר שלא אמר הרי היא שלי באיסר אלא הרי היא שלי בביצה. ומכאן אתה למד שהקדש אינו כמעשר שני שאינו פודה אלא בכסף אלא דהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף: **[אמרו לו] הגעתיך.** תהא שלך ותן האיסר: **נמצא מפסיד את האיסר.** שנתנו להקדש: **ושדהו לפניו.** היא שלו עם רעתה ויש לו ב' הפסדות אחד שחזרה לו שדהו ואחד שהפסיד האיסר: **גמ':** והתניא בופין. משום (דהוא הקדיש) [ריוח הקדש] כדי שיוסיף חומש: **דאיידי דחביבא ליה טפי ופריק.** כלומר לפי שהוא מכיר אותה יותר מאחר כמה היא עושה יוסיף בפדיונה יותר ממי שאינו מכירה: **ועוד מצות גאולה באדון.** כדתנן בפרק קמא דבכורות מצות גאולה באדון קודם לכל אדם: **חדא ועוד קאמר בו'.** והא ק"ל בכל דוכתא שוה כסף ככסף חרן ממעשר שני: **בביצה נמי פרקינן.** אע"ג דאין בחומשה שוה פרוטה: **סתמא כרבנן** דהיינו ת"ק [דר"י] דאמר בחומשה בינען פרוטה [דאמר הרי היא שלי באיסר ושמעינן מינה שאין פודין בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה]: **מתני': ואחד אומר בחמשים.** כשומא של תורה [דכתיב] בחמשים שקל כסף: **חזר בו של חמשים.** שנתחרט בו: **ממשכנין מנכסיו עד עשר.** כלומר שממשכנין אותו כשיעור אותו תוספת שהוסיף יותר מאחרים דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וכן כולם ממשכנין אותן כשחזרו בהן כשיעור כל אחד מה שהוסיף על חברו: **חזר בו של עשר מוכרין אותה בשויה.** ואם לא יכלו למוכרה [בעשר] נפרעין משל עשר את המותר עד שיהא להקדש בה עשר סלעים הואיל ווה שמאה בעשר סלעים:

שינוי נוסחאות

ג) מצמכת ודרוש למכוב (ש"ס), **ד)** מיבת שדה ממכך (ש"ס), **ה)** מיבת מאחוזתו ממכך (ש"ס), **ו)** נמצת שמכר פיבא לגא בשדה אחוזה (ש"ס), **ז)** ליפוקי מישראל לגא (ש"ס), **ח)** ד"ה מיבי ולא (ש"ס), **ט)** בין לפני היובל בין לאחר היובל (ש"ס), **י)** היובל. ס"ת נוהג: אומרים לו (ש"ס), **יא)** אמרו לו הגעתך (ש"ס), **יב)** למכיבא ליה טפי ופריק (ש"ס), **יג)** [ויקרא כה] אם לא יגאל עד שנמכך וכן לקמן (ש"ס), **יד)** מוכרין אותה בשוויה (ש"ס), **טו)** נמצאת בפ"ק דבכורות (ש"ס), **טז)** ק"ק מ"ז, **יז)** כהנים ולוים קדשה (ש"ס), **יח)** גי' ג"ק גאלה לרב מאי איריא וכו' ואי משום דקתני מתני' אין מקדישין פחות משתי שנים לפני היובל ואשמועינן דכהנים מקדישין ליכא למימר סבי דמסיקא מיהי לן ביון דלא ילפינן מקראי דהא אוקימנא דעצה טובה קמ"ל כ"ש, **יט)** ריש"ג גבי ישראל נמי סיפא גבי כהנים ולוים (ש"ס), **כ)** דמזמן שהיובל נוהג אין (ש"ס), **כא)** כציבה אפ"ה אמר לו גבר הרי [היא] שלך שהקדש (ש"ס), **כב)** ופודה אותה יותר (ש"ס), **כג)** ובן, יעב"ן, **כד)** הוא קודם לכל (ש"ס),

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה והכא קרא וכו' שדה לגא אחוזתו ומתניתין: **(ז)** ד"ה גלא לרב וכו' מיבי לגא בשדה אחוזתו: **(ח)** ד"ה מיבי לגא מקדישין ביון דלא ילפינן מקראי: **(ט)** ד"ה מיבי ולא וכו' ריש גבי.

שיטה מקובצת

תום' ד"ה אמר ר' יוסי ב"ב וכתב הרא"ש ז"ל וז"ל א"ר יוסי לא אמר זה אלא בבציבה, משמע דקאמר דהכי הוה עובדא, ובתוספתא (פ"ד ה"ח) תניא א"ר יוסי אפילו לא אמר זה אלא בבציבה דהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף ע"כ: